

B.Ruszczyc, P. Labib, O. S. Hafes, J. Partyka, T. Górecki, S. Medeksza, Z. Doliński

---

Tell Atrib. Kom Sidi Jusuf

Informator Archeologiczny : badania 13, 287-288

1979

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Grobowiec ten znany od dawna /odkryty został pod koniec XVIII wieku przez J. Bruce'a/ nie doczekał się jeszcze pełnej i wyczerpującej publikacji. Istnieją wprawdzie publikacje Champolliona i Lefebura nie są one jednak ani dokładne ani wyczerpujące. Znanych było jedynie kilka niezbyt dokładnych rysunków.

Na ten jeden z najwspanialszych grobowców, jakie znajdują się w Dolinie Królów, zwrócił uwagę dr Tadeusz Andrzejewski, który w roku 1958 rozpoczął dokumentowanie zachowanych w grobowcu tekstów i przedstawień. Jego przedwczesna śmierć nie pozwoliła na zakończenie prac. Zdażył on opublikować jedynie niewielki artykuł w ASAE na temat odkrytych tekstów, których resztki widoczne były w Sali Sarkofagowej grobowca.

Przewidziana jest jeszcze jedna kampania w 1980 roku, konieczna aby dokonać dokumentacji Sali Sarkofagowej i dwóch pomieszczeń za nią. Przeprowadzi się również ostateczną weryfikację tekstów znajdujących się na ścianach grobowca. Mając w ten sposób przygotowaną dokumentację można będzie przystąpić do tłumaczenia tekstów. Wynikiem prac będzie publikacja tego zabytku w wydawnictwach Polskiej Akademii Nauk, Zakładu Archeologii Śródziemnomorskiej.

TELL ATRIB
Kom Sidi Jusuf

Stacja Archeologii
Śródziemnomorskiej UW
w Kairze
Komitet Koptyjski

Badaniami kierowała dr Barbara Rusczyk.
Wzięli w nich udział prof. dr Pahor Labib
/Komitet Koptyjski/, Ossam Said Hafes
/Departament Starożytności/ oraz mgr Jan
Partyka, mgr Tomasz Górecki, dr Stanisław
Medeksza, architekt, Zbigniew Doliński, fotograf.
Finansowała Stacja AŚ UW, II kampania wykopaliskowa /I w 1969 r./ . Osadnictwo miejskie
późnoantyczne.

Wznowiono wykopaliska, rozpoczęte w 1969 r., przerwane na okres 10 lat. Badania skoncentrowano na przeprowadzeniu w północnej części komu sondażu, oznaczonego literą D. , Przebiegał on w odległości 3 m od północnej krawędzi komu, miał szerokość od 3 m do 4,5 m, długość 60 m - głębokość od 2 m do 3,70 m.

We wschodniej części wykopu zostały odkryte konstrukcje analogiczne do odsłanianych w 1969 r. jak również rodzaj polepy wapienno-ceramicznej. W górnej partii wykopu, w jego wschodnio-południowej części zostały odkryte piece do wypalania wapna, źle zachowane z wyjątkiem jednego, w którym można było prześledzić jego budowę.

Główne znalezisko stanowił zsymp rumowisk pomieszany z popiołem i węglem, składający się z fragmentów budowli, w dolnej partii ceglanych, w górnej kamiennych elementów architektonicznych. Na wielu ceglach zachowały się fragmenty zaprawy pokryte polichromią. Poza tym

odkryto wiele luźnych fragmentów malowanego tynku. Na niektórych z nich można było wyraźnie zaobserwować przemalowanie. Z fragmentów kamiennych na szczególną uwagę zasługuje duży zespół płyt podłogowych, okładzin ściennych, fragmentów kapiteli i kolumn, na których zachowały się partie złocień. Szczególnie ciekawy jest fragment trzonu kolumny dekorowanego złotą szachownicą. Prócz elementów kamiennych odkryto analogiczne do nich, w stiuku malowane. Warto jeszcze zwrócić uwagę na liczne fragmenty mozaik ściennych. Niestety wszystkie elementy architektoniczne noszą ślady przepaleń i są zachowane bardzo fragmentarycznie. Specjalnie należy zaznaczyć znalezienie fragmentów płyty dekorowanej krzyżem.

Poza wyżej wymienionymi elementami, stanowiącymi najważniejszy wynik badań, zostały odkryte monety tak pojedyncze jak i zespół 28 z okresu przeważnie późnoantycznego, m.in. Konstantyn, Konstancjusz. Odsłonięto też dużą ilość fragmentów ceramiki typu "late roman" - ponad 600 sztuk, fragmentów malowanej ceramiki koptyjskiej - ponad 500 sztuk, z których na uwagę zasługują np. dekorowane przedstawieniem twarzy.

Znaleziska uzupełniają figurki terrakotowe, lampki oraz ciekawy zespół zabytków metalowych, w tym część datowana na okres turecki, szklane arabskie naczynia oraz wielka ilość fragmentów szklanych przeważnie pochodzących z lamp i wiele innych drobnych znalezisk.

Wykopaliska kampanii 1979 r. wyraźnie korespondują z kampanią poprzednią i potwierdzają wiele wyników pierwszego sezonu.

Zakończono prace przygotowawcze do kolejnej kampanii.

Pod koniec wykopalisk teren zawierający konstrukcje architektoniczne został zabezpieczony.

FRANCJA

SANT-DU-PERRON
à Villerest /Loire/
Sektor XI

Direction des Antiquites
Prehistoriques de la
circonscription Rhone-Alpes
i Uniwersytet im. Marii
Skłodowskiej-Curie w Lublinie

Badania prowadził mgr Andrzej Kokowski z Zakładu Archeologii Polski UMCS w Lublinie pod kierunkiem prof. Jean Combier - Direction des Antiquites Prehistoriques de la circonscription Rhone-Alpes. Badania finansowało francuskie Ministerstwo Kultury i Kontaktów. Obozowiska kultury oryniackiej.

Do badań ratowniczych w dolinie Loary włączyła się ekspedycja Zakładu Archeologii UMCS w Lublinie. Badania skoncentrowano w sektorze XI, gdzie odkryto dwa kolejno zakładane po sobie obozowiska kultury oryniackiej.